

Dr. Kemecsi Lajos

A múzeumi nyilvántartás alapismeretei

Bevezetés

Egy tájház létrehozásánál az előkészítő feladatok jelentősége legalább akkora, mint a gyakorlati munkáé. Véleményem szerint a legjobb szándékú helyi értékmentő tevékenység, tájház, vagy „falumúzeum” kialakítása sem nélkülözhet bizonyos alapfokú nyilvántartási ismereteket. Különösen annak fényében hangsúlyos ez, hogy az emberi emlékezet korlátozott volta miatt a hagyományos közegükből kikerülő tárgyak hihetetlenül gyorsan elveszíthetik a mögöttes információk tartalmi megőrzésének esélyét.

A múzeumokban kimunkált nyilvántartás jellemzőinek megismerése és alkalmazása a helyi értékmentő munkát eredményesebbé, és minden bizonnyal hitelesebbé is teheti. A múzeumok nyilvántartási szabályzatai előírják a központi szabályozás helyi feltételekkel történő megvalósítását. S bár hivatalosan elfogadott (akkreditált) számítógépes nyilvántartással még csak néhány múzeum rendelkezik az országban, a gyakorlatban viszont az intézmények többsége csak párhuzamosan, vagy már úgy sem vezeti az ún. 7. számú (néprajzi tárgyi gyűjtemény) leltárkönyvet.¹

Ennek tudatában – s a múzeumi törvény² vonatkozó rendelkezéseinek figyelembe vételével – fontos a néprajzi tárgyi anyag, a vonatkozó dokumentumok, illetve a fényképek nyilvántartásának bizonyos alapkérdéseit felvázolni. A muzeális intézményi működési engedély feltétele, hogy szakember által készített nyilvántartással rendelkezzen a tájház vagy gyűjtemény. A muzeális intézmények nyilvántartásával kapcsolatos szabályokat a kulturális minisztérium 2002-ben rendeletben szabályozta.³ Az alább ismertetendők nem helyettesíthetik a muzeológus szakember tevékenységét, viszont annak előkészítésében, munkájának hatékonyságában és hitelességében, s nem utolsósorban a működés/működtetés későbbi fázisaiban lesz fokozott jelentősége a nyilvántartási ismeretek megismerésének s alkalmazni tudásának.

¹ Jól használhatónak gondolom a napjainkban már széles körűen elterjedt számítógépes feltételek alkalmazását, azaz a nyomtatott leltárkönyv alapján pl. egy egyszerű Excel táblázat is alkalmas lehet az anyag napi nyilvántartásának kezelésére.

² 1997. évi CXL. törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

³ A nemzeti kulturális örökség miniszterének 20/2002. (X.4.) NKÖM rendelete a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról

A múzeumi nyilvántartás rendszere

A múzeumi nyilvántartás annak technikai kivitelezési modernizációjától eltekintve elveit tekintve változatlan az utóbbi évtizedekben. Bízom benne, hogy a különböző intézményenkénti szabályozási feltételrendszerekre való utalással, illetve Szilágyi Miklósnak a közelmúltban megjelent néprajzi muzeológiai alapvetésével összhangban a gyakorlatban is jól használható szempontokat fogalmazok meg.⁴ A hivatkozott leltárkönyv rovatain végig haladva – tapasztalataimmal kiegészítve ismertetem a jellemző szempontokat.

A néprajzi leltárkönyv és rovatai

Az első rovat a leltári szám. Ennek elhelyezését a tárgyon könnyen olvashatóan, le nem moshatóan kell megoldani, azzal a szemponttal kiegészítve, hogy a kiállításban szereplő tárgy esztétikai hatását ne rontsa le a számozás. Az egymástól pontokkal elválasztott számcsoportoknak jelentése van, amit a helyi gyűjtemények számára is célszerű alkalmazni.

Az első szám (2000 óta négy számjeggyel!) az évet jelöli, a második szám az éven belüli tételszám. A tételszám jelentése, hogy az együtt bekerült tárgy együttesek (műhely felszerelés, szoba-berendezés, egy családtól egy időben bekerült tárgyak) összetartozását jelezze. A harmadik számcsoport a tételen belüli sorszám, amely értelemszerűen 1-el kezdődik és megegyezik a darabszámmal is esetenként. Bonyolítja a helyzetet, ha a tételhez páros, vagy több összetartozó darabból álló tárgyak is tartoznak. Ezeket a negyedik számcsoport jelöli. (pl. egy pár csizma: 1-2.) Ezen szempontok figyelembe vétele tehát túlmutat a pusztán adminisztratív szempontokon és a tárgy együtteshez tartozás viszonyait is kifejezi.

A második rovat a tárgy megjelölése, amelyben a köznyelvi (szakirodalmi) és idézőjelben – a lelőhelyen használatos helyi elnevezését rögzíti. A helyi gyűjtemények nyilvántartásba vételénél az átlagos múzeumi esetnél lényegesen nagyobb az esélye az ilyen nyelvjárási megnevezés dokumentálásának. Zavaró lehet, ha egy-egy tárgy esetében több helyi elnevezés is ismeretes. Ilyen esetekben gyakorlatilag a pontos kérdés, a „néprajzi terepmunka” segíti az eldöntését a bizonytalan helyzetnek.

Amikor a népnyelvi elnevezés megegyezik az irodalmi névvel, azt is meg kell ismételni. Az irodalmi név egyértelműsége egyes esetekben a szakirodalom

⁴ Szilágyi Miklós 2003.

felhasználásával tisztázható. Így pl. a kerámiák esetében kimunkált terminológia⁵ áll a leltározó szolgálatára, más esetekben a Magyar Néprajzi Lexikon adatai segítik a tájékozódást, illetve Bátky Zsigmond Útmutatója, amely kimondottan a gyűjtemények rendezésének céljával készült.⁶ Komoly segítséget adnak a különböző gyűjteményi katalógusok, melyek az egyes tárgytipusok tipológiai terminológiai kérdéseit általában tisztázzák, illetve összegző tárgytörténeti tanulmányok.⁷

A harmadik rovat a darabszám jelölésére szolgál. Ez az esetek többségében 1. Viszont rendszeresen előfordul, hogy ha pl. egy műhely felszerelésének részeként szereplő dobozban tárolt több tucatnyi egyforma alkatrész, csavar, szög, stb. esetében a darabszám kerül bejegyzésre, s így nem kell minden egyes darabot külön dokumentálnia a leltározónak.

A negyedik rovat kitöltése rendszerint komoly felkészültséget igényel. Ebben a részben az anyag és a készítési technika rövid leírása szerepel. Pl. „vas, kovácsolt”, „öntöttvas, gyári”, vagy „tölgy fűrészelt”, stb. Ezen rovat kitöltésében segítséget kaphat a leltározó egy-egy szakiparostól.

Az ötödik rovat a tárgy jellemző méreteit rögzíti, a múzeumi gyakorlatnak megfelelően centiméterben megadva, de milliméter pontossággal. Pl. „Hosszúság: 5,4 cm”. A későbbi azonosítás érdekében a hasonló tárgyakat ugyanott célszerű mérni, s a méréshez fém tolómércét javaslok használni. A kerámiák esetében a magasság, a száj- és a talp átmérő rendszerint a legfontosabb adat. Minden tárgy esetében legalább két dimenzióban kell adatot rögzíteni.

A következő, a hatodik rovat a készítés helyét jelöli meg. Ez a tájházi gyűjtemények esetében sem minden esetben azonos, pl. a különböző vásárokon beszerzett termékek esetében. Javaslok az esetleg megtudható településrész megjelölését is a tárgyaknál.

Talán a legegyszerűbb lokális gyűjtemények esetében a hetedik rovat kitöltése, amely a használat helyét adja meg, illetve a nyolcadik, amely a gyűjtés helyét dokumentálja. A nyolcadik rovat a tárgy készítőjének nevét rögzíti, abban a szerencsés esetben, ha ez kideríthető. A helyi gyűjtemények esetében

⁵ Igaz Mária – Kresz Mária 1965.

⁶ Bátky Zsigmond 1906. 1992. A tárgytipológiát nyújtó kézikönyvet Jankó János kezdte el készíteni, kinek korai halála után utódja, a tárgytörténeti kutatásokhoz kiválóan értő Bátky Zsigmond fejezte be.

⁷ Ilyenek pl. Bátky Zsigmond 1928, Gönyey Sándor 1937, Kovács László 1937, Morvay Péter 1939, Balassa Iván 1949, Szolnoky Lajos 1951, Füzes Endre 1961, 1962, Solymos Ede 1974, Sáfrány Zsuzsa 1975, 2003, Pusztai László 1989, Gráfik Imre 1988, 2002, Gáborján Alice 1993, Kemecsi Lajos 1995, Szilárdfy Zoltán 1995, 1997, Szacsavay Éva 1996, Fejér Gábor – Roboz László 1999, Csupor István – Rékai Miklós 2003, G. Szabó Zoltán 2004, Szojka Emes 2005, Selmeczi Kovács Attila 2006.

véleményem szerint a múzeumi dokumentációk többségéhez viszonyítva nagyobb az esély ennek a rovatnak érdemi információval való feltöltésére. Itt érdemes a készítő háziiparos, kisiparos vagy ezermester helyben ismert „ragadványnevet” is rögzíteni.

A készítés idejét jelző kilencedik rovat a tárgyon elhelyezett datálás segítségével tölthető ki legegyszerűbben. Szilágyi Miklós is említi a vonatkozó fejezetben és magamnak is vannak ilyen tapasztalataim, hogy ismereteseek különleges emlékező tehetségű emberek, akik szinte minden tárgyak készítésének, beszerzésének pontos idejére emlékeznek.

A tizedik rovatban az intézmények leltárkönyveiben a tárgy megszerzésének módját jelölik. Ez a helyi gyűjtemények esetében a legtöbb esetben az „ajándékozás”, de elképzelhető „gyűjtés”, „vétel” és „csere” is.

A következő rovata a leltárkönyvnek az ajándékozó – eladó személyére vonatkozó adatokat tartalmazza. Úgy gondolom, hogy a helyi gyűjtemények gyarapításának egyik mozgató rugója a helyben élők által saját családjuk emlékének megőrzése az identitás őrzésének kitüntetett helyszínén. Ezért fontos tudatosítani a lehetséges ajándékozókban, hogy a leltározás megőrzi a korábbi tulajdonos és a nagyvonalú ajándékozó emlékét. Így könnyebb motiválni a gyűjtemény segítésére is a helyben élőket. Viszont a tárgyak származási adatait felesleges és zavaró magukon a tárgyakon a berendezésben elhelyezni – ilyenre is van számos példa – erre való a leltározás.

A leltárkönyv tizenkettedik rovata a gyűjtő személyének archiválására szolgál, míg a tizenharmadik az esetleges vételárat tartalmazza. Ez az adat elsősorban intézmény történeti összefüggésekben válik érdekessé a jövőben.

A múzeumi leltárkönyv tizennegyedik rovata abban az esetben kerül kitöltésre, ha a tárgyhoz rendelődik más kiegészítő jellegű dokumentum. A tizenötödik rovat a leltárt készítő személyét dokumentálja, s az utolsó tizenhatodik „Megjegyzések” rovat a kiegészítések, pontosítások és a revíziók adatainak rögzítését teszi lehetővé.

Az érvényes múzeumi szabályzatok rögzítik, hogy a leltárkönyvek mellett ún. leíró kartont is kell készíteni minden tárgy esetében. Ennek rovatai részben megegyeznek a leltárkönyviekkel (így pl. a tárgy neve, a tárgy méretei, tárgyra vonatkozó adatok a gyűjtemény más részeiben pl. fotótár, adattár, a megszerzés módja, a leltározó neve és ideje), egyes rovatok viszont a leltárkönyvnél lényegesen alaposabb, részletesebb információk rögzítését szolgálják (a tárgy

leírása, készítésre, használatra vonatkozó adatok, a tárgyra vonatkozó szakirodalom).

A leírásnál célszerű azonos séma mentén haladni: anyag és technika, forma, díszítések, különleges ismertetőjegy (évszám, felirat, márkajelzés, stb.), állapot. A használat leírásakor érdemes kitérni a tárgy „életére”, azaz a használati hely módosulásokra, korábbi alkalmazási helyről való kiszorulásra, vagy másodlagos funkcióra. A leírókarton ad lehetőséget a hagyományos nyilvántartás esetében a muzeológusnak, hogy a leltárkönyv rovataiban szereplő, szűkszavú bejegyzéseken túl részletes információt rögzítsen a tárgyról.

A tájházak, kisebb gyűjtemények számára szerencsésebb helyzet a korábban bekerült tárgyakra vonatkozó pótlólagos információgyűjtés lehetősége.⁸ Míg a nagyobb múzeumoknak csak kivételesen, alkalomszerűen nyílik arra lehetősége, hogy esetenként több évtizede bekerült tárgyakkal kapcsolatban folytassanak helyszíni utólagos gyűjtést – terepmunkát, a helyben működő gyűjtemények szinte kínálják ezt a megoldást.

A módszer alapja az, hogy a hiányosan adatolt tárgyat helyben, idősebb adatközlőknek megmutatva feljegyezzük a helyi ismeretekkel rendelkezők megjegyzéseit. Ezek lehetséges, hogy csak általánosságok, de esetenként konkrét adatokat is tartalmazhatnak. Elsősorban a készítés, a használat területeire vonatkozóan gyarapodhat ezáltal a tárgyakról rendelkezésünkre álló tudás. A pótlólagos gyűjtés hatékonysága természetesen az időbeli távolság növekedésével fordítottan arányos. Szilágyi Miklós is felhívja a figyelmet arra, hogy az egykori műhelyek tulajdonosainak leszármazottjainál esetenként az azonos mesterséget még gyakorló szakember bevonása az adatolásba különösen eredményes lehet.⁹

A dokumentációk nyilvántartása

A gyűjtemény tárgyi állománya mellett okvetlenül ki kell térnünk a dokumentációk különböző típusainak nyilvántartására is. Miként a tárgyaknál is jeleztem, a háttér információk, a pontosabb részletesebb ismeretek tárháza lehet a gyűjtésekből származó anyagokból kialakított adattár.

Az adattári anyagok leltározása a tárgyakhoz hasonlóan központilag szabályozott, az ún. 13. számú leltárkönyv rovatai az irányadóak minden szakág számára. Az, hogy mi tartozik az adattár dokumentumainak körébe, esetenként változik. Gyakori, hogy nyomtatványok is bekerülnek.

⁸ Lásd Fél Edit cikke a tanulságokról. 1963.

⁹ Szilágyi Miklós 2003. 92-93.

Az adattári leltározás különbözik a tárgyi anyagtól. Így pl. a leltári szám első tagja 1-től folyamatosan növekszik, és nem kezdődik mindig újra. A második tagja a számnak a leltározás évére utal. Azaz a 2009-ben leltározott utolsó tétel pl. 521-2009, és a 2010-ben leltározott első tétel pedig az 522-2010-es leltári számot kapja.

Fontos, hogy az egy leltári számhoz tartozó irat együttes minden egyes lapját lapszámozni kell, és laponként adattári bélyegzővel, valamint leltári számmal ellátni. Célszerű olyan dossziékban tárolni a dokumentumokat, melyen a leltárkönyv rovatainak megfelelő adatok is láthatóak.

A legfontosabb adatok az alábbiak: a gyűjtés helye, ideje, a gyűjtő/szerző adatai, megszerzés módja, a tételhez kapcsolódó tárgyak/fotók/egyéb dokumentumok leltári száma. A helyi gyűjteményekbe bekerülő különböző lehetséges dokumentumok közül kiemelem az ún. „paraszti irattárakat”, azaz a családi/személyes iratokat.

A szabadtéri néprajzi múzeumban emlegetik ezeket „padlás anyagoknak” is. Ezek között hivatalos iratok és magán levelek (kivándorlók emlékei!), kéziratok és képeslapok, illetve fényképek egyaránt lehetnek. Az ilyen jellegű iratoknak éppen egységük, összetartozásuk adja a legnagyobb értékét.

Hasonlóan értékes információkat hordozhatnak a „gazdasági naplók”, „háztartási naplók” melyekbe az állatszaporulat mellett az időjárás- vagy termés jellemzők is megjelennek. A kisiparosoknál szintén megőrződhetnek gazdasági vonatkozású feljegyzések, iratok, pl. „kontóskönyv”, vagy mintarajzok.

Helyi vonatkozásban és általánosan is értékes adatokat őriznek a különböző kéziratos dalos könyvek, szakácskönyvek, recept gyűjtemények. Az írástudás általánossá válásával elterjedtek a személyes emlékiratok, krónikák. Adattári archiválásra érdemesek a különböző rajzos dokumentációk, mintakönyvek, ábrák. A 20. századi adattári anyagnak jellemző elemei a különböző nyomatok, litográfiák, ábrázolások, vagy a képes levelezőlapok.¹⁰ A különböző időszakokban készült képeslapok jól dokumentálják egy-egy település utcaképeinek, középületeinek változásait.

¹⁰ A képeslapok rendszerezéséhez jól használható Petercsák Tivadarnak a Szerencsi Képeslapmúzeum anyagát feldolgozó kötete.

Archív fotók kezelése, nyilvántartása

A rendkívül vegyes adattári, dokumentum anyag jellemzői szinte gyűjteményi helyszínenként változnak; ennek megfelelően rugalmasan kell formálni és kialakítani nyilvántartásuk feltételeit is. Tovább színesíti – gyakran szó szerint! – a gyűjteményeket az archív fénykép anyag. Ezek nyilvántartása is fontos. Ide tartozik a bekeretezett rendszerint falon elhelyezett fotó és az irattárak részeként megőrződött fénykép is. A fotókat célszerű ugyanolyan dokumentumként kezelni, mint az iratokat, figyelembe véve speciális állagvédelmi jellemzőiket.

A múzeumi intézményekben „segédgyűjteményként” kezelik a fotógyűjteményeket. A gyűjtemények féltett darabjai az üvegnegatívok is. Speciális esetben sikerül egy-egy gyűjtemény számára megszerezni egykori fényképezők teljes műhely anyagát, általuk készített nagyításokat és negatívokat együtt. A korabeli fényképek forrásértéke az egykori életmód kutatói számára nyilvánvaló. Általánosan megállapítható, hogy a mindennapi életviszonyok, a lakókörnyezet megörökítése ritkább, mint a reprezentatív céllal készült fotók készítése.

A fotók nyilvántartására szolgáló ún. 14. számú leltárkönyv harmadik rovata alkalmas a fotó besorolására: negatív, pozitív másolat, pozitív nagyítás, szürke diapozitív, színes diapozitív, sztereófelvétel, színes pozitív másolat, mozgófilm, digitális fotó. A fotók adatolása érdekében is szükséges a tárgyakhoz hasonló alapossággal kikérdezni az adatszolgáltatót. Komoly eredményei lehetnek az archív fotók egykori tulajdonosainak családjánál folytatott utólagos kutatásnak is. A fotók nyilvántartásba vételekor a paramétereken túl (hely, idő, készítő) fontos minden fő- és melléktema rögzítése igen részletesen. A fotók tárolásának technikai megoldásai korszerű anyagok – elsősorban savmentes, ragasztás nélküli papír tasakokban – alkalmazásával ma már vidéki gyűjtemények számára sem elérhetetlenek. A legfontosabb azonban, hogy a fotóanyagokat, száraz, lehetőleg hűvös, fénytől védett, pormentes helyen tároljuk, és állapotukat rendszeresen kísérik figyelemmel.

A digitális technika alkalmazási lehetőségei a nyilvántartásban

Az adattári anyagok, fényképek korszerű nyilvántartását és felhasználásukat is jelentősen megkönnyítette a számítástechnika fejlődése. Ma már jellemző, hogy a néprajzi gyűjtő terepmunkájának helyszínén is tudja digitális fényképezőgép, vagy scanner segítségével archiválni a dokumentumokat. Ezek állagvédelme érdekében is érdemes az eredeti anyagokról digitális másolatot készíteni. A nyilvántartási adatok védelme érdekében egyébként a tárgyakra vonatkozó

TÁJHÁZI AKADÉMIA 2009 - Oktatási anyag

adatokat célszerű két példányban is rögzíteni, illetve a leltárkönyvi adatoktól elkülönítve tárolni a leíró kartonokat.

A fentiek segíthetnek egy tájház létrehozásának és fenntartásának valóban óriási felelősségére és nehézségeire való felkészülésben. A tájházak létesítése egyedül a kötelező tudományos igényesség és a történeti – társadalmi - muzeológiai szempontok következetes érvényesítése mellett lehet eredményes és célravezető.

Irodalom

Balassa Iván

1949 A Néprajzi Múzeum favillagyűjteménye. Ethnographia 60. 99-139.

Balassa M. Iván

1981. A tájházak muzeológiai és műtárgyvédelmi kérdései. In.: A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei 19. 1-9.

Balogh Jánosné Horváth Terézia

1999 Gyűrűk Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 4.

Bátky Zsigmond

1906 (1992) Útmutató néprajzi múzeumok szervezésére. Budapest
1928 Pásztor ivópoharak. Budapest. Magyar Nemzeti Múzeum

Csupor István – Rékai Miklós

2003 Vajkőpülők. Néprajzi Múzeum A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 8.

Dankó Imre

1986. Az úgynevezett tájházak etnográfiai problémái. In.: A III. Békéscsabai Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia Előadásai 2. 400-406. Budapest-Békéscsaba.

Fél Edit

1963 Régi múzeumi tárgyak megszólaltatása új gyűjtésekkel. Néprajzi Értesítő, XLV. 81-90.

Füzes Endre

1961 A Janus Pannonius Múzeum szaru sótartói. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 1960. 275-322.

TÁJHÁZI AKADÉMIA 2009 - Oktatási anyag

1962 A Janus Pannonius Múzeum borotvatartói. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 1961. 139-157.

1997. Népi műemlékek, tájházak. In.: Magyar Néprajz IV. Életmód. 320-327. Budapest.

G. Szabó Zoltán

2004 A duda. A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 9. Budapest, Néprajzi Múzeum

Gáborján Alice

1993 Szűrűjjasok. Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 1.

Gönyey Sándor

1937 A Néprajzi Múzeum szigonygyűjteménye. Néprajzi Értesítő 29. 171-183.

Gráfik Imre

1988 Vas megyei bölcsőtípusok. Vasi Szemele 2. 170-191.

2002 A nyereg Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 6.

Igaz Mária – Kresz Mária

1965 A népi cserépedények szakterminológiája. Néprajzi Értesítő, XLVII. 87-131.

Ikvai Nándor

1961 Falumúzeum – Néprajzi útmutató helytörténeti gyűjtőknek. Debrecen

Kemecsi Lajos

1995 A tatai fazekasság. A Kuny Domokos Múzeum Gyűjteményei 4. Tata

Kovács László

1937 A Néprajzi Múzeum magyar ekéi. A Néprajzi Múzeum füzetek I. Budapest Néprajzi Múzeum

1939 Néprajzi múzeológia. Néprajzi Értesítő, XXXI. 287-292.

TÁJHÁZI AKADÉMIA 2009 - Oktatási anyag

Morvay Péter

1939 A Néprajzi Múzeum jégpatkógyűjteménye. Néprajzi Értesítő 31. 1-14.

Pusztai László

1989 Öntödei Múzeum öntöttvas kályhái. Öntöde 40. évfolyam, 1989. 11. szám. 248–257.)

Sáfrány Zsuzsa

1975 A Janus Pannonius Múzeum gyufatartói. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 1972-73. 205-222.

2003 A tükrös. Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 7.

Selmeczi Kovács Attila

2006 A kézi aratás járulékos eszközei. Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 11.

Solymos Ede

1974 A bajai Türr István Múzeum halászati gyűjteményének típuskatalógusa. Cumania 2. 15-74.

Szacsuvay Éva

1996 Üvegképek Néprajzi Múzeum, Budapest A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai 2.

Szilágyi Miklós

1979 Néhány megjegyzés a néprajzi állandó kiállításokról. Múzeumi Kurír, 30. sz. III. kötet 10. sz. 28-30.

2003 Bevezetés a néprajzi muzeológiába. Debrecen

Szilárdfy Zoltán

1995 A magánáhítat szentképei a szerző gyűjteményéből I. Néprajzi Tanszék, Szeged

1997 A magánáhítat szentképei a szerző gyűjteményéből II. Néprajzi Tanszék, Szeged

Szolnoky Lajos

1951 Országos Néprajzi Múzeum guzsalygyűjteménye I. Az Országos Néprajzi Múzeum gyűjteményei I.

TÁJHÁZI AKADÉMIA 2009 - Oktatási anyag

Szojka Emese

2005 A sárközi bútor. A Néprajzi Múzeum tárgykatalógusai Néprajzi Múzeum, Budapest

Szűcs Judit

1987 A Gyökér utca 1. számú ház berendezésének néhány kérdése. In: Mozaikok Csongrád város történetéből. Csongrád, 105-115.